



Lone Bjørndal Thomsens translokationstale

Taler

Lone Bjørndal Thomsen
Rektor

Dato

23. juni 2023

Sted

Carl Nielsen Salen, Odense
Koncerthus, Odense

Tillykke med eksamen! Tillykke med, at I nu er studenter med huer og med masser af kundskab og dannelse. Og tak for, at I lader os fejre jer.

Gangene på Odense Katedralskole har i den seneste tid summet af forventningsfuld nervøsitet – når I stod der og ventede på at gå ind til eksamensbordet.

Faktisk har det nogle gange virket som om, skolen helt har dirret i sukker og koffeinchok, som om det var den, der havde drukket litervis af Boosters og Red Bulls og Prime.

Nu er skolen igen i ro. Jeg håber, at I også er i ro – og har fået sovet – inden i dag.

Måske tænker I, at den første skoledag på Katten føles som noget, der skete i et helt andet liv. For hvor er der sket meget siden da! Med jer - og med verden omkring jer.

Jeg synes, tiden er gået helt forfærdelig hurtigt. Samtidig så føles det, som om det er meget, meget lang tid siden, at I begyndte.

Det blev jeg mindet om for nogle måneder siden, hvor Mads, fra 3x, hjalp mig med at vise kommende elever rundt. Jeg bad Mads om at fortælle om, hvordan det var at begynde på skolen. ”Fortæl, hvordan det var den første skoledag, da alle mødtes i hallen – og fortæl om introaktiviteterne og introfesten”. Så kiggede Mads sådan lidt mærkeligt på mig – for det havde han ikke prøvet ret meget af ...

For I, der nu er færdige med 3.g – I begyndte på Katedralskolen i en coronatid – uden fælles samlinger, uden fælles introaktiviteter, uden fælles fester.

Jeg havde måske glemt det, fordi et af mine første gode minder om jer, det er, at I faktisk nåede at have en idrætsdag, lige da I var begyndt i 1.g. Den foregik udenfor – med afstand – og med festlige farver og udklædning og bl.a. en Pippi Langstrømpe på hest på fodboldbanerne.....Vores Pippi hedder Karoline, og hun sidder her - nu uden hest, men med studenterhue.

Jeg havde glemt, at nedlukning og afstand nåede at blive en del af jeres ungdom - og for de fleste af jer: også en del af jeres gymnasietid.

Jeg blev mindet om det af Mads. Og jeg blev mindet om det af *de ord*, der beskriver de år, I gik i gymnasiet.

Grundtvig sagde: ”ord skaber, hvad det nævner”. De ord, vi bruger til at beskrive vores virkelighed, de skaber vores virkelighed. Omvendt så kan virkeligheden også skabe ord. Det er fx virkelighedens sprogbrug, der hvert år giver kandidater til ”årets ord”, som *Dansk Sprognævn* og P1-programmet *Klog på sprog* står bag.

Årets ord i 2018 – altså før nogle af jer begyndte i gymnasiet – det var ”hvidvask”. I 2019 var det ”klimatosse”. Det var samme år, man talte om, at folketingsvalget var et ”klimavalg”.

I 2020, hvor de fleste af jer studenter begyndte i gymnasiet – der skete der noget med vores virkelighed – og blandt kandidaterne til årets ord, var der derfor de her:

afstand

albuehilsen

mundbind

corona

flokimmunitet

hudsult ...hudsult

Kan I huske dem? Det er alle sammen ord, der siger en masse om den virkelighed, der var jeres på det tidspunkt.

Vinderen af årets ord i 2020 blev **samfundssind**. Og det var jer – I unge – der måske allermest måtte lide afsavn for at vise samfundssind.

I **2021** blev det måske lidt bedre. I hvert fald fik I, hf-studenter, en lidt bedre skolestart, hvor man faktisk måtte mødes. Og kandidaterne til årets ord afspejler, at året ikke *kun* handlede om corona. Blandt topkandidater til årets ord var fx ”lands-holds-eufori” (selv jeg var vild med fodbold den sommer); en anden kandidat til årets ord var ”croptop”, og der var helt ærligt vistnok flere croptop-demonstrationer end klima-demonstrationer det år.

Det var dog ordet ”coronapas”, der blev årets ord – og 2021 var stadig et svært år for unge og for fællesskaber.

2022 – det var sidste år, og der skete noget, som jeg havde håbet, I aldrig skulle opleve. Der kom krig i Europa. Og årets ord blev *Kyiv*. Det er svært at forholde sig til, at der er krig. Men krig blev *også* er [sic] en del af jeres ungdoms bagtæppe – I har set de uhyggelige nyheder fra fronten; nogle af jer har mødt ukrainere, der måtte forlade deres land. I har mærket kulden – de 19 grader på den gamle skole, – og de stigende priser.

”Samfundssind”, ”coronapas”, ”Kiyv” – de ord beskriver de år af jeres ungdom, I var gymnasieelever. Og helt ærligt: det lyder faktisk lidt trist.

Jeg tror, at I alle har oplevet situationer – og måske ligefrem perioder – hvor I har været triste og opgivende eller ensomme eller bare syntes, at det hele var for meget eller for svært. Selvfølgelig har I det. Det er normalt. Sådan er det i livet. Og det kommer I til at opleve igen.

Men trods det – og trods den virkelighed, som årets ord beskriver – så har I som årgang på Katedralskolen overhovedet ikke været kendetegnet ved tristhed eller opgivenhed.

Nærmest tværtimod! Det er *jer*, der i den grad har vakt Katedralskolen til live igen efter nogle svære og alt for stille år.

Danmarks ældste skoleblad, ”Punch”, og podcasten, ”Av for Katten”, var I med

til at give nyt liv. I arrangerede fester og AMOK-cafeer. OD-dag og Miljø-råds aktiviteter. I stod bag græskarudskæring, og juleklippe-hygge og glædesdag. Det var jer, der sikrede, at Katedralskolen ved maj måneds OS-regatta vandt over Mulernes i tovtrækning og legende let fejede Sct. Knuds-holdet af banen i Beach volley (bare ærgerligt, at det ikke gav pokaler). Mange af jer var med og repræsenterede skolen på allerbedste vis, da vi igen kunne invitere 1000 gæster indenfor til åbent hus i januar, og I arrangerede en ”sidste-skole-dags-underholdning” for ganske nylig, der endnu engang viste, at I både er kloge og sjove og helt vildt søde.

Og jeg bliver nødt til at nævne Anna og Ursula og hele jeres 60 mand store hold: I var dem, der efter tre lange triste år med aflysninger, genoplivede en vidunderlig tradition på Katten og skabte en forrygende musical.

I er en årgang, der i små og store fællesskaber har skabt liv og glæde og udviklet jer.

I er også en årgang, der har evnet at fordybe jer. Nogle af jer har fordybet jer ud over det sædvanlige! Lige om lidt sender Danmark sit fysik-landshold til olympiade i Japan. Og blandt de 5 udtagne til vores landshold, sidder de to lige her: Oliver og Arved!

Fysik-olympiade, det er vildt, men sådan en lidt mere almindelig grad af fordybelse kan altså også gøre det – og I har fordybet jer – i alt det frivillige og i fag. Fx da I, hf-studenter, skulle lave SSO i vinter – og I, stx-studenter, skulle lave SRP i det tidlige forår.

Ja, jeg kan se, at I har fordybet jer – for I har opnået de bedste resultater i både SSO og SRP nogensinde!

I er en vidunderlig årgang. I har genskabt den dejlige virkelighed på Katedralskolen, og hvis man skulle tage udgangspunkt i jer, når man laver kandidatlisten til årets ord 2023 – så bliver det en liste med masser af positive ord.

...

Forskere, de kan godt lide at sætte ord på generationer. Et af de ord, der bliver

brugt om jer som generation, det er "Generation Z". I er "zoomere". De fleste af jeres forældre – ...de tilhører nok "Generation X".

Når man sådan giver en hel generation et navn og en mærkat og beskriver den ved at fremhæve særlige karakteristika, så skaber man en virkelighed, der selvfølgelig er generaliserende.

Men selv om generationsportrætter bliver malet med en bred pensel og typisk fokuserer på modsætninger mellem generationer, så siger de også noget om virkeligheden, og på afgørende punkter er I fra generation Z anderledes end os – jeres forældre fra generation X.

Man siger om jer, at I er præget af alvor og ansvarlighed. I mener noget om verden, om køn og seksualitet, om klima og madvaner. I siger fra over for kulturel appropriation (jeres forældre ved slet ikke, hvad de ord betyder!) og latterliggørelse af andre. Om jeres forældre siger man, at de er rundet af 90'ernes ironi. Man kan lave sjov med alt. Det var generation X, der opfandt TV2 Zulu og satte en Zulu-kriger i logoet, der hoppede op og ned. Den var vist ikke gået i dag.

Man siger om jer, at I er gode til at føle. Og at I er gode til at tale om det, der gør ondt. Når Tobias Rahim bliver væk fra en koncert, fordi han har angst, så fortæller han om det. Jeres forældres generation talte ikke så meget om følelser, da de var unge – og slet ikke med deres egne forældre – som nok heller ikke talte meget med deres børn. I hvert fald måtte man i 80'erne lave en kampagne med sloganet "Har du talt med dit barn i dag?". (Forældre: kan I huske klistermærkerne, der sad i bagruden på biler?)

Man siger om jer, at I insisterer på diversitet og rummelighed og respekt for forskelligheder. Jeres demonstrationer for retten til at gå med crop tops, er ikke bare et modelune, men et udtryk for en kamp om retten til at være sig selv og udtrykke sig, som man vil. Den slags kunne jeres forældres generation ikke finde på. Vores vigtigste bidrag til moden er vist, at vi har sat jakkesæt sammen med hvide sneakers!

Det er måske ikke så mærkeligt, at vi fra generation X nogle gange hører vores børn fra generation Z sige "OK boomer"!

...

Generationsportrætter kan godt blive karikaturer; men karikaturer siger også noget om virkeligheden; de fremhæver særlige træk.

Det er fx meget tydeligt for mig, at I *har* en større følsomhed, end elever havde engang. I bruger mere tid på følelser. I mærker efter.

Det smukke ved det er, at I også er mere empatiske og åbne over for diversitet end tidligere generationer. Vi – jeres forældre i x-generationen – med vores ironi og dårlige vane med at lave sjov med alt og alle – vi kan lære rigtig meget af jer på det punkt.

Det svære ved det er, at noget af det mest udfordrende for livstilfredshed og livsglæde, det er, hvis man *hele tiden* mærker efter og sætter ord på, hvordan man har det; hvordan man føler. For ord skaber, hvad det nævner.

....

Sådan nogle zoomere som jer; I gider ikke rigtig flere gode råd fra sådan en forældre-agtig boomer som mig.

Så jeg vil ikke give jer flere råd.

Men jeg vil fortælle jer om mine håb for jer.

Jeg håber, I vil holde fast i jeres helt særlige og fine evne til at føle og til at rumme andres følelser.

Jeg håber også, at I vil holde fri fra det følelsesliv en gang imellem. At I kan holde fri fra jer selv.

Det kan man godt, hvis man bare ved hvordan. Og det ved I.

Jeg håber derfor, at I kan blive ved med også at vende blikket væk fra jer selv: ud mod fordybelse alene og sammen med andre – og ud mod små og store fællesskaber. Det kan I.

....

Kære årgang 2023 – mine *årets ord om jer* – de er: ”fordybelse, fællesskaber og følsomhed”...

I er vidunderlige. I er dejlige.

Tak for jer og stort tillykke med eksamen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

Relateret

Hannah Izzah Maliks studentertale
23. juni 2023

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/lone-bjorndal-thomsens-translokationstale>